

Varga Domokos György

A lélek nyomában (negyedik rész)

Harmadik lélekszint: tudatos ÉN

Tekintsük az élővilág harmadik szintű lelki minőségének azt az adottságot, amelynek legfőbb jellemzője a tudatos ÉN-hez (tudatos tudathoz) való kötődése.

Ehhez a lelki szinthez olyan szellemi képesség társul, amelynek jellemzője:

- fogalmi gondolkodás (elvonatkoztatás)
- elméletalkotás
- eszmegyártás
- saját igazság- és valóságkép kialakulása, rögzülése

Vegyük észre, hogy e harmadik lélekszint csakis az emberi faj sajátja. Habár az állatvilágban több fajnál is kimutatták az ÉN-tudat bizonyos fokú jelenlétét (ún. tükrötesztrel, például az emberszabású majmokban, delfineknél, szürkepapagájoknál, elefántoknál), azonban egyik állatfaj egyedei sem képesek és hajlamosak arra, amire az ember: saját személyes valóságát és igazságát általános érvényűnek tekintve arra törekszik, hogy az egész (egyetemes) valóságot (a mások valóságát is) a maga világlátása szerint formálja, a saját világlátásához igazítsa.

A harmadik lélekszintet feltételező tudatos ÉN jellemzője, hogy akaratlanul is mindig mindent saját magához viszonyít, saját belső szentháromságán keresztül érzékel és értelmez, ennél fogva önmagát mint a világ középpontját éli meg folyamatosan. Ahány ember csak létezik a világon, a tudatos ÉN szintjén mind ugyanígy érez. Emiatt az egész emberiségnek (s benne a harmadik lélekszintnek) a lehető legtermészetesebb állapota és jellemzője, hogy *minden* ÉN folyamatosan arra törekszik: embertársai *általános* (egyetemes) érvényűnek fogadják el az *ő személyes* álláspontját (valóságképét, világlátását).

A magasabb lélekszint birtoklása egyáltalán nem jelent eleve mélyebb vagy nemesebb (erősebb, érzékenyebb, kifinomultabb) lelki vonásokat. A tudatos ÉN kialakulásával az ember a belső szentháromságának közös irányítása alá kerül. Teste, lelke és szelleme azonban folyamatosan vetélkedik egymással a legfőbb vezérlő szerepéért. Mindenki a maga jussát – a számára kívánatos állapot elérését – óhajtja.

A test mindenekelőtt fizikai élvezetek, kényelmek után ácsingózik, s fizikai kielégületlenségei, szenvedései megszüntetését követeli. A lélek kötődésre, biztonságra vágyik, de szintén fontos számára az elismerés és a szabad érvényesülés, a hódítás és beteljesülés, s nem kevésbé: az emelkedettség. A szellem pedig a valóság helyes

értelmezésére törekszik, az ellentmondások, feszültségek *ésszerű* feloldására, a gondok *okos* kezelésére, a létfeladatok *logikus* megoldására, s végezetül: elképzeléseinek eredményes megvalósítására.

A test, lélek és szellem azonban nemcsak vetélkednek egymással, hanem kölcsönösen felügyelik egymást, törekedve egymás megsegítésére (kisegítésére), egy minél egészségesebb, kiegyensúlyozottabb (harmonikusabb) állapot létrehozására.

Belső szentháromságunk folyamatos vetélkedése és összehangolódása során a végső szó mindig a léleké. A léleknek van kiemelkedő szerepe (elsődlegessége) a testhez és szellemhez képest. Testünk már feladná, amikor lelkünk még további erőfeszítésre képes rávenni. Szellemünk elvileg képes az észlelt és a befogadott valóság ellentmondásainak, logikai bukfenceinek felismerésére, ám lelkünk könnyűszerrel kitérhet az észlelt (egyetemes) valóság tényszerű, hiteles elfogadása elől, visszautasíthatja belső valóságképe megváltoztatását, a külső (egyetemes) valósághoz való igazítását.

Vegyük észre: a tudatos ÉN szintjén (állapotában) lelkünket folyamatosan két, egymással merőben ellentétes törekvés jellemzi.

Elvileg minél pontosabb képet nyerünk a külső (egyetemes) valóságról, vagyis minél inkább megfelel a belső valóságképünk a külső valóságnak, cselekedeteink során annál ritkábban kell számolnunk a kettő ütközésével, a valós tények kijózanító hatásával. Lelkünk ezért folyamatosan arra biztatja szellemünket (tudatos tudatunkat), hogy vesse be magát világunk minél pontosabb, tárgyilagosabb megismerésébe, s egy minél igazabb belső valóságkép kialakításába. *Ebben az esetben belső képünket igyekszünk igazítani a külső (egyetemes) valósághoz.*

Ennek fordítottja pedig az, amikor lelkünk *a külső valóságról nyert képet (ismeretet) igyekszik hozzáigazítani a belső, személyes valóságunkhoz.*

Vegyük tudomásul: lelkünk (lélek vezérelte elménk) a belső valóságot éppen olyan valóságos valóságként éli meg, mint a külsőt. Egy kitalált mese vagy történet teljesen valóságosan el tud minket rémiszteni, meg tud ríkatni, örömmel, sőt boldogsággal képes eltölteni. A tudatos ÉN-ünkhöz kötődő lelki szinten ezért sem törekszünk mindenáron a külső világ helyes (igaz) értelmezésére, s az ahhoz való helyes alkalmazkodásra.

Vegyük észre: belső szentháromságunk – lelkünk vezéreltével – folyamatosan arra törekszik, hogy élhető belső világot (világképet) alakítson ki ÉN-ünk számára. Mivel életünknek jóval nagyobb és meghatározóbb részét töltjük személyes belső világunkban, mint a külsőben, ezért lelkünk sokkal jobban ügyel arra, hogy belső valóságunkban otthonosan (de legalábbis élhetően) érezzük magunkat, mint arra, hogy a külső valóságról hiteles képet szerezzünk és rögzítsünk magunknak. Ha egy külső kép (információ) befogadásától kényelmetlenül éreznénk magunkat, inkább a végsőkig nem veszünk tudomást róla, csak hogy ne kelljen módosítani a már megszokott, kényelmes, otthonos belső képünkön. Vagy ha teljesen kitérni nem tudunk is a külső kép (információ) befogadása elől, legalább – ösztönösen is – úgy értelmezzük (torzítjuk, hamisítjuk), hogy minél kevésbé ütközzön már megszokott (bejáratott) belső valóságképünkkel, vagyis minél kevesebb ellentmondás, s a nyomában minél kevesebb feszültség keletkezzék.

Következik: A lélek nyomában (V.)